

**ARVIOINTI-
KERTOMUS
2020**

Oriveden kaupunki
Tarkastuslautakunta

ARVIOINTIKERTOMUS 2020

1. TARKASTUSLAUTAKUNTA 2017- 2021

Pj. ja siht.	Markku Kallio	varajäsen	Markku Hietanen
Vpj.	Juha Haikka		Ilpo Kolari
Jäsenet	Ulla Korolainen		Maria Rantanen
	Kalle Uotila		Kirsti Kontio-Ollila
	Jenni Saxholm		Usko Jokinen

Tilintarkastus kilpailutettiin vuosille 2017- 2021 yhteistyössä Kuntien Hankintapalvelut Oy:n kanssa.

Tilintarkastusyhteisönä on toiminut KPMG Oy Ab, vastuunalaisena tilintarkastajana Mari Säynätjoki. Tilintarkastusta ja avustavaa tilintarkastusta ovat tehneet lisäksi kuusi KPMG Oy Ab:n tilintarkastajaa.

Tarkastuslautakunnan teknisenä sihteerinä on toiminut henkilöstöasiantuntija Piia Leppänen, joka toimi kokouksien sihteerinä arviointikertomusta laadittaessa. Kokoustilanteissa sihteerinä toimi lautakunnan puheenjohtaja.

Kokoukset

Tarkastuslautakunta piti 13 kokousta. Lautakunta keskittyi valtuuston asettamien kaupungin toiminnallisten tavoitteiden seurantaan ja taloudellisen tilanteen arvioimiseen.

Lautakunta ei järjestänyt perinteistä tiedotus- ja keskustelutilaisuutta keskeisille viranhaltijoille ja luottamushenkilöille vuoden 2019 tilintarkastus- ja arviointikertomuksesta koronaepidemian vuoksi.

Koulutustilaisuudet

Tampereen kaupunkiseudun tarkastuslautakuntien Teams-yhteiskoulutukseen osallistui yksi lautakunnan jäsen. Lautakunnan puheenjohtaja osallistui Tampereen kaupunkiseudun tarkastuslautakuntien puheenjohtajien kokouksiin viisi kertaa.

Talousarvio

Tarkastuslautakunnan talousarvio vuodelle 2020 oli 40 000 euroa, josta toteuma oli 30 246,72 e (75,60%).

Toteuma	2020/ €	2020/ %	2019/ %
Koko ltk	30246,72	75,60	70,36
Palkat ja palkkiot	9585,65	31,70	38,35
Tilintarkastus	15100,00	49,90	51,05
Muut menot	5561,07	18,40	10,60

2. TARKASTUS - JA ARVIOINTITOIMINTA

Kuntalain 121§:n mukaan tarkastuslautakunnan on valmisteltava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat. Lautakunnan tehtävänä on myös arvioida valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden sekä strategian toteutumista.

Kuntalaissa on tarkastuslautakunnalle osoitettu tehtäväksi vastuuvollisten luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden sidonnaisuusrekisterin kokoaminen. Lainsäädännön mukaan sidonnaisuusilmoitukset on vietävä tiedoksi valtuustolle kerran vuodessa. Ilmoitukset käsiteltiin valtuustossa marraskuussa 2020. Julkisten tietojen ajantasaisuudesta vastaa kukin ilmoitusvelvollinen itse.

Tarkastuslautakunta toimii yhteistyössä tilintarkastajien kanssa. Yhteisiä kokouksia oli kolme. Kaupungin ja konsernin taloutta koskevan arvioinnin perustana on käytetty muun muassa talousarviota, tilinpäätöstä, hallintokuntien toimintakertomuksia, pöytäkirjoja, sopimuksia ja muita asiakirjoja.

Lautakunta on soveltuvin osin huomioinut kaupunkilaisilta ja palvelujen käyttäjiltä saadut palautteet.

Lautakunnan toiminnassa on huomioitu jäsenten esteellisyydet ja jäävydet.

Arviointinsa tueksi lautakunta on keskustellut kaupungin viranhaltijoiden ja työntekijöiden kanssa eri palvelukeskusten toiminnoista. Lautakunnalla on vuosittain ollut käytäntönä tutustua kaupungin eri toimintayksiköihin. Koronapandemian vuoksi lautakunta ei voinut tutustua kuin ulkoalueisiin. Tutustumiskohteina olivat kaavoitetut asuinalueet, puistot ja leikkikentät.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

3. TALOUS- JA HALLINTOPALVELUKESKUS

Kaupungin palkanlaskentapalvelut siirtyivät Sarastia Oy:n hoidettaviksi lokakuussa 2020. Kokemukset uudesta järjestelmästä on syytä käydä huolellisesti lävitse ja tehdä hankintasopimukseen tarvittaessa muutokset.

Kaupungin tietohallinnossa on lisätty seudullista yhteistyötä. Koronapandemian vuoksi etätö tuli osaksi työnkuva. Kaupunkiseudun yhteinen toimintamalli helpotti siirtymistä uuteen toimintamalliin.

4. HYVINVOINTI- JA TERVEYSPALVELUT

Valtakunnallisesti keskustelua on käyty lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden riittämättömyydestä. Sosiaaliasiamiehen raportoinnissa käy selkeästi ilmi, että tilanne yt-alueella on samanlainen. Orivedellä lastensuojeluilmoitusten lukumäärä väheni edellisestä vuodesta (95 vuonna 2019, 67 vuonna 2020), mutta huostaanottojen määrä lisääntyi (1 vuonna 2019, 4 vuonna 2020). Nuorisopsykiatrian hoitajan asiakasmäärä kasvoi merkittävästi (43 vuonna 2019, 72 vuonna 2020). Koronapandemian vaikutuksia ei ole voitu selvityksessä huomioida. Ennaltaehkäisevän toiminnan tärkeyttä ei voi tässä yhteydessä liikaa korostaa.

Suun terveydenhuollossa kaikkien ikäryhmien asiakasmäärät ovat laskeneet. Tilanne aiheuttaa jatkossa hoitovelkaa tuleville vuosille. Lautakunnalle on tullut runsaasti palautetta ajanvarausjärjestelmän toimimattomuudesta.

Sotepalveluilla on merkittävä osuus kaupungin menoista. Palvelutilauksen tavoitteena oli aikaisemman menotason säilyttäminen. Nettokustannukset kasvoivat noin 9%, 4072e/asukas (2019: 3726e/asukas).

5. TEKNIikka - JA YMPÄRISTÖPALVELUKESKUS

Tarkastuslautakunta on useiden vuosien aikana esittänyt laadittavaksi kaupungin kiinteistöistä pitkän aikavälin korjaussuunnitelman. Investointiohjelman lisäksi tulee selvittää kunkin kiinteistön tarve tulevaisuudessa ja mahdolliset korvaavat ratkaisut.

On tutkittava vuokrausvaihtoehdot ja etätyön vaikutukset tehokkaaseen tilankäyttöön.

Käyttöä vailla oleville kiinteistöille tulee etsiä ratkaisu, mm. Kiikanmäen entinen neuvolarakennus ja Haukkaniemen leirikeskus.

Pitkään valmisteltu rantaosayleiskaava saatiin valtuuston päätettäväksi. Hallinto-oikeudelle jätettyjen valitusten vuoksi kaavan mahdollinen voimaantulo siirtyy tuleville vuosille.

Kaupunki valmisteli vuoden 2020 aikana maa-alueiden ostoa Senaatti-kiinteistöiltä Oripohjasta ja Hiedasta. Tammikuussa 2021 vahvistetun kaupan myötä kaupunki voi ryhtyä suunnittelemaan Hiedan alueen tulevaa käyttöä.

Asumisosuuskunta Aunen ja Erkin Koti toteuttaa yhteisöllisen senioriasumisen hankkeen Puistolanpolku 4 ja 6 tonteille. Ryhmärakennuttaminen on Orivedellä uusi asumismuoto. Oriveden Kotikoivu Oy on varannut kohteesta kolme huoneistoa.

6. KASVATUS - JA OPETUSPALVELUKESKUS

Lukiokoulutus on Oriveden koulutustarjonnalle olennaisen tärkeä. Tavoitteena vuonna 2020 oli 50 uutta opiskelijaa, toteumaksi jäi 44. Erikoislinjat, monipuolinen markkinointi, opiskelijoiden tarvitsemat asunnot, harrastukset sekä palvelut ovat vetovoimatekijöitä. Yhteistyö Tredun Oriveden toimipisteen kanssa on tärkeä. Tulevan aikuislukion tarkoitus on lisätä opiskelijoita.

Kouluverkkoselvitys on aloitettu osana kaupungin talouden tasapainottamisohjelmaa.

Lukio- ja perusopetus siirtyivät etäopetukseen 18.3.-13.5. väliseksi ajaksi. Haastava tilanne mm. opetuksen ja ruokahuollon osalta toteutettiin joustavasti. Kokemuksia voidaan hyödyntää tarvittaessa koulutuksen suunnittelussa.

Varhaiskasvatuksen asiakastietojärjestelmiä uudistettiin vuoden aikana. Kokemukset ovat olleet niin talouden kuin toiminnankin kannalta myönteisiä.

6.1 ELÄMÄNLAATUPALVELUT

Vapaa-ajan palveluiden tarjontaa monipuolista lokakuussa 2020 avatut pumptrack-rata, ulkokuntosali, monitoimikaukalo ja leikkipuisto. Samalle alueelle valmistui frisbeegolfradan laajennus täysimittaiseksi, joka mahdollistaa myös kansainvälisen kilpailutoiminnan.

Teerijärventien varteen rakennettiin pitkälti talkoovoimin (OrPo) hiihdon harrastajille tarkoitettu alue Hiihtomaa. Paltanmäen liikunta-alueetta täydennettiin elämysportilla yhteistyössä Oriveden Sydänyhdistyksen kanssa.

Oriveden kaupungissa on tehty ehkäisevän päihdetyön suunnitelma. Nuorisopalvelut tekevät yhteistyötä yhteiskoulun kanssa. Käytäntö on tärkeää ennaltaehkäisevää työtä. Yhteistyöstä saatavia kokemuksia tulee arvioida ja ottaa parhaat toimintatavat käyttöön.

Nuorison kokoontumistiloille on vuosien mittaan etsitty soveliaista paikkaa. Syksyllä kunnostetuista tiloista tehtiin vuokrasopimus Oriveden Kampuksen kiinteistöstä. Tiloista on tullut positiivista palautetta. Kaupunkilaisten liikuntamahdollisuuksia parannettiin solmimalla vuokrasopimus Klemettisalin tiloista.

Kansalaisopiston kurssitoiminta kärsi koronarajoituksista toiminnan ja talouden suhteen. Seuraavana lukuvuonna tulee ottaa huomioon vaihtoehtoisia kurssimuotoja, jotta kansalaisopiston opiskelijamäärä saadaan palautettua ennalleen.

7. TALOUDELLISEN TILANTEEN ARVIOIMINEN

Kaupungin tilinpäätös oli ylijäämäinen. Toimintakulut kasvoivat noin kahdella miljoonalla eurolla 3,2 %. Merkittävimmät poikkeamat talousarvioon verrattuna olivat sote-menoissa (+0,85 Me) ja henkilöstökuluissa (-0,72 Me). Molempien talousarvioerien poikkeamissa oli pitkälti nähtävissä koronapandemian aiheuttamia vaikutuksia.

Tilikauden ylijäämä oli 2,28 Me. Toimintakate oli noin 57,8 Me. Verotulot olivat noin 33,3 Me (kasvua noin 1,6 Me) ja valtionosuudet noin 27,3 Me (kasvua noin 5,1 Me). Vuosikate parani noin 4,3 Me ja oli noin 0,5 Me. Laskennallista ylijäämää kaupungin katteessa oli vuoden 2020 lopulla noin 6,3 Me.

Lainakanta väheni noin 1,8 Me. Vuoden lopussa lainaa oli noin 22,5 Me (2502e/asukas). Pitkään jatkunut alhainen korkokanta on vähentänyt lainanhoitokuluja merkittävästi. Kaupungin omavaraisuusaste nousi hieman, ollen vuoden lopussa 47,9%. Rahavaroja kaupungin kassassa oli vuoden lopussa 6,2 Me ja maksuvalmius 32 päivää.

Koronapandemian vuoksi Oriveden kaupungin taloudellisen tilanteen arviointi vuoden 2020 osalta on ongelmallista. Muun muassa vuoden aikana laskeneet henkilöstökulut ja reilusti kasvaneet valtionosuudet liittyvät pandemian aiheuttamiin toiminnan muutoksiin ja valtion tukirahoitukseen.

”Taloudelliseen kehitykseen liittyvän epävarmuuden vuoksi kehotamme kaupunkia edelleen kiinnittämään huomiota talouden tasapainoon sekä lyhyellä että pidemmällä tähtäimellä.” (Tilintarkastaja Mari Säynätjoki 5.5.2021)

7.1. INVESTOINNIT

Vuoden suurin yksittäinen talonrakennuskohde oli yhteiskoulun A-siiven korjaus, joka johtui havaituista sisäilmaongelmista. Samassa yhteydessä tuli esiin laajemmankin peruskorjauksen tarve.

Kaupungilla oli käsittelyssä useita maankäyttöön liittyviä kaavahankkeita (strateginen yleiskaava, Mattilanniityn asuinalue, Sukkavartaan alue). Päätöksistä tehdyt valitukset ovat estäneet hankkeiden etenemisen.

Investointimenoihin oli vuonna 2020 varattu 3,8 Me, josta toteutui 1,9 Me.

8. KUNTAKONSERNI

Kaupungin konserniyhtiöissä yhtiöiden liiketoiminta on sen luonteista, että koronaepidemian vaikutukset taloudelliseen tilanteeseen on ollut vähäistä.

Kaupungin vuokrataloyhtiö Kotikoivu Oy:n asuntojen käyttöaste oli vuoden lopussa 85%. Positiivinen taloudellinen tulos edellyttää käyttöasteen nostamista.

Oriveden Jäähalli Oy tavoitteli talouden vakauttamista riittävällä maksuvalmiudella ja voitollisella tuloksella. Maalis- ja joulukuun poikkeusolot vähensivät jääajan myyntiä niin, että tulos jäi negatiiviseksi.

Konsernin lainakanta oli vuoden 2020 lopussa asukasta kohden 4078 e. Yksi merkittävä tekijä lainakannan kasvuun on Pirkanmaan sairaanhoitopiirin voimakas uudisrakennustahti.

9. KUNTASTRATEGIA

Oriveden väestönkehitys on ollut viimeisen neljän vuoden aikana kuntastrategian vastainen. Tämän valtuustokauden aikana väestö on vähentynyt noin 300:lla henkilöllä, erityisen huolestuttavaa on nuorten muuttaminen kasvukeskuksiin. Elo-syyskuussa 2020 asukasluvun vähennys oli 80 henkilöä. Oletettavasti vähenemä aiheutuu pääosin opiskelupaikkakunnille siirtymisestä.

Kaupungin ja yhteisöjen vapaa-ajan palvelut ovat Orivedellä kuntakokoon nähden monipuoliset ja laadukkaat. Nämä seikat ovat monella seudulla vetovoimatekijöitä. Etenkin lapsiperheille suunnattu markkinointi on tärkeää uusien asukkaiden saamiseksi.

Valtatie 9 osittainen uudistus on aloitettu Yliskylän ja Orituvan välisellä tieosuudella. Oriveden kehityksen kannalta on tärkeä, että kunnalliset luottamushenkilöt ja viranhaltijat ovat yhteydessä omiin sidosryhmiinsä tien nelikaistaistamiseksi.

10. MUUT HAVAINNOT

Koronapandemia vaikutukset alkoivat Orivedellä maaliskuussa 2020. Uusi tilanne vaikutti monin tavoin kaupungin henkilöstön työtehtäviin. Lomautusten, etätöiden ja työtehtävien muutosten vaikutukset näkyivät koko vuoden ajan. Pirkanmaan pandemiaryhmä ohjeisti Oriveden koronaryhmän työskentelyä.

Suomessa siirryttiin poikkeusoloihin maaliskuussa 2020. Tilanne aiheutti myös Orivedellä tarvetta toimintojen uudelleen järjestämiseen. Vaativasta tilanteesta selvittiin saadun kuntalaispalautteen mukaan kohtuullisen hyvin.

Kunnallisessa päätöksenteossa kuntalais- ja valtuustoaloitteilla on vaikuttava merkitys. Monien esitysten käsittelyajat ovat olleet huomattavan pitkiä. Vaikuttavuuden kannalta aloitteiden valmistelua tulee ajantasaistaa.

Arkisto ja kirjanpitoaineisto ovat keskeisiä tarkastustoiminnassa olevia asiakirjoja. Oriveden kaupungilla edellä mainitut asiakirjat ovat helposti ja ajantasaisesti saatavilla ja ammattitaitoisesti hoidettuja.

Henkilöstön poissaolokustannukset ovat pysyneet edellisen vuoden tasolla. Sairauslomien taloudellinen vaikutus on noin -450 000 e. Kustannuksia oli eniten kasvatus- ja opetuspalvelukeskuksessa. Kaupungilla on käytössä ohjeistuksia mm. työhyvinvointiin ja ennakoivaan puuttumiseen.

Koronapandemia muutti myös luottamuselinten kokouskäytäntöjä, etäkokoukset osoittautuivat pääosin toimiviksi.

Orivedellä 11.5.2021

Markku Kallio
puheenjohtaja

Ilpo Kolari
varajäsen

Kalle Uotila
jäsen

Ulla Korolainen
jäsen

Usko Jokinen
varajäsen

